

СТАНОВИЩЕ

От члена на НЖ доц. д-р Георги Митринов, работещ в Секцията за история на българския език към Института за български език при БАН

За дисертационния труд за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ в професионално направление 2.1. Филология (История на българския език)

Автор на дисертационния труд: Татяна Брага

Тема на дисертационния труд: Одеските дамаскини от сборка на В. И. Григорович – част от българското културно-историческо наследство. Палеография. Кодикология. Датировка

Дисертационният труд е обсъден на разширено заседание на СИБЕ към Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ от 13.06.2022 г. и е насочен за защита с Протокол № 13 от 29.06.2022 г. на НС на ИБЕ.

Трудът на Татяна Брага е с обем от 305 страници. Обхваща уводна част или Обща характеристика на дисертационния труд, 4 глави и заключение. Библиографията включва 489 заглавия. Като приложения са показани илюстрации от художественото оформление на заглавни графемни, както и фрагменти от непубликуваните досега дамаскински текстове. В уводната част са представени мотивите за избор на темата, нейната актуалност, предметът на изследване, основна цел и задачи, методология и композиция на изследването. Важно е да се отбележи, че трудът е резултат от близо 20-годишна изследователска дейност на докторантката. Първите ѝ публикации, посветени на Одеските дамаскини, са от 2002 г. Целта на изследването е добре формулирана като обхваща цялостно проучване в културологичен план: от историческо, филологическо и изкуствоведско гледище. Приложената методология, съчетание от описателен, аналитичен, статистически метод, културологични методи, метод на сравнително-историческото езикознание, представя интердисциплинарен подход към проучване на писмените паметници. Така най-добре в цялост може да бъде показана спецификата им. Разработваната тема е актуална. Заслуга на

докторантката е, че вкарва в научно обращение и утвърждава понятие **Одески дамаскини** за новобългарските ръкописи от сбирката на В. Григорович с датировка от XVII и XVIII в., съхранявани във фондовете на Одеската национална научна библиотека: №№ 36 (62), 37 (63), 38 (64), 39 (65), по сигнирането на В. Григорович. Това е първо цялостно проучване на тези дамаскини. Докторантката откроява мястото им в българската дамаскинска книжнина от XVII и XVIII в., според досегашните класификации на дамаскините от това историческо време. Показва добро познаване на изследванията, посветени на българската дамаскинска книжнина от посочения период.

Разгледани са научните приноси на проф. В. Григорович, свързани с опазването на българското книжовно наследство и конкретно на четирите дамаскина от различни краища на българското езиково землище, известни на науката като Одески дамаскини. По анализирани подробно текстологични особености на проучваните писмени паметници докторантката локализира част от тях към кои книжовни средища спадат: ръкопис № 36 – към Карловско-Аджарската школа; № 37 – към Котелската калиграфска школа; № 38 – от Рилския манастир. Предатира някои от тях: ръкопис № 36 – от XVII в., а № 37 – от XVIII в. Разглежда графичните особености на отделните писмени паметници.

Интерес представлява частта в изследването, посветена на лексикалните особености на проучваните дамаскини, които са от различни краища на българското езиково землище, а и спадат към различни книжовни средища. Направен е цялостен преглед на ексцерпирания лексикален материал, обособен в две големи тематични групи: от домашен и от чужд произход. В отделни подраздели на двете групи с по-голямо количество ексцерпирана лексика, тя е обособена в ЛСГ. За съжаление, вероятно поради липса на достатъчно количество ексцерпиран материал, не е направена обхватна съпоставка на лексиката от различните писмени паметници, за да се открие общото и различното между тях. Но тази задача остава за в бъдеще.

Показана е общата тенденция в проучваните дамаскини, като част от дамаскинската литература от XVII и XVIII в., за употреба на лексика от разговорния език. Потвърждава се мнението, че книжовният език на народна основа от този период представлява съчетание на традиционната лексика на архаичните дамаскини и новия пласт, навлязъл от говоримия език и включващ заемки от други езици: османски турски, гръцки, латински и др. Разгледана е подробно употребата на турски, гръцки, латински заемки. Представена е спецификата в употребата им и тематичните сфери на разпространението им. Отделено е място на приписките в проучваните дамаскини, като е показана важността им за локализиране на писмените паметници, а също за идентифициране на писачите. Заключение представя в синтезиран вид постигнатите резултати от изследването. Показва уменията на авторката да изложи акцентите в работата си и да открие приносните моменти в нея.

По темата на дисертацията докторантката има 9 публикации, част от които в реферирани издания, и 8 доклада на научни конференции, което отговаря на изискванията за провеждане на процедурата по защитата на труда.

Считам, че докторантката е постигнала добри резултати в изследването си. Показала е, че познава добре теорията и методологията на проучване на исторически писмени паметници. Дисертационният ѝ труд съдържа изследователски приноси в проучването на българските дамаскини от XVII и XVIII в. и съответства на изискванията за присъждане на научната степен „доктор“. Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд на Татяна Брага и да предложа на членовете на уважаемото жури да гласуват положително за получаване на научната степен „доктор“ от нейна страна по професионално направление 2.1. Филология (История на българския език).

Дата

Изготвил становището:

Гр. София

Доц. д-р Георги Митринов